

महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम १९६०,
नियम १९६१ व निवडणूक नियम २०१४ मध्ये
वेळोवेळी सुधारणा करण्याच्या अनुषंगाने
अधिनियम/ नियम सुधारणा स्थायी समिती
गठीत करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग
शासन निर्णय क्रमांक :- अर्थसं -०३२२/ प्र.क्र.६९/१३-स
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक :- १० जून, २०२२

वाचा :- १.सहकार आयुक्त व निबंधक सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे जा.क्र.४-
सआ/ कायदा व वैधा.कार्य./ कलम १६८/ स्थाई समिती/ नियुक्ती/ ७४/ २०२२,
दिनांक ०४.०३.२०२२ रोजीचे पत्र.

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम १९६० द्वारे राज्यातील सर्व सहकारी संस्थांचे नियमन केले जाते. उक्त अधिनियमाच्या तरतूदीद्वारे सहकारी संस्थांच्या व्यवस्थापन विषयक आणि तिच्या सदस्यांच्या हिताचे संरक्षण विषयक बाबीचे विनियमन केले जाते. उक्त अधिनियमाच्या तरतूदी अंमलात आणताना कोणतीही अडचण उद्भवल्यास ती दूर करण्याकरीता आवश्यक वाटतील अशा तरतूदी राजपत्रात प्रसिध्द करण्याचा अधिकार अधिनियमाचे कलम १६८ नुसार राज्य शासनास आहे.

सहकारी संस्थांचे कामकाज सुरळीत चालविण्याच्या अनुषंगाने, तसेच राज्यातील काही लोकप्रतिनिधी व नागरिकांकडून त्यांना जाचक वाटतील अशा तरतुदींमध्ये सुधारणा करणेबाबत मागणी केल्यानुसार महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम १९६०, नियम १९६१ व महाराष्ट्र सहकारी संस्था (समितीची निवडणूक) नियम २०१४ मधील तरतुदींमध्ये सुधारणा करण्याच्या अनुषंगाने विभागातील वरिष्ठ अधिकाऱ्यांशी अनौपचारिक चर्चा करून सहकार आयुक्तालयामार्फत शासनास प्रस्ताव पाठविण्यात येतात. तसेच, सहकार कायद्यातील विविध तरतुदींच्या अनुषंगाने काही न्यायालयीन प्रकरणांमध्ये मा.न्यायालयाचे काही न्यायनिर्णय हे कायद्यातील तरतुदींच्या अनुषंगाने दिले जातात. असे काही न्यायनिर्णय हे सहकार चळवळीवर दुरगामी परिणाम करणारे असतात. उक्त दुरगामी परिणाम टाळण्यासाठी तसेच, सहकारी संस्थांचे कामकाज सुरळीतपणे चालविणे शक्य व्हावे यासाठी सहकार कायद्यात वेळोवेळी सुधारणा करणे अत्यंत आवश्यक आहे. अशा सुधारणा शासनाकडे प्रस्तावित करताना त्यानुषंगाने सविस्तर चर्चा व विचारविनिमय करणे शक्य व्हावे, कायद्यात / नियमात बिनचुक सुधारणा व्हावी व न्यायालयात देखील शासनाची बाजू भक्कमपणे मांडता यावी, या सर्व बाबी विचारात घेऊन सहकार कायद्यामध्ये / नियमामध्ये सुधारणा करण्याच्या अनुषंगाने प्रस्ताव तयार करण्यासाठी तज्ञ सदस्यांची एक कायमस्वरूपी स्थायी समिती गठीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुसार, शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :-

महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६०, नियम १९६१ व महाराष्ट्र सहकारी संस्था (समितीची निवडणूक) नियम २०१४ मध्ये वेळोवेळी सुधारणा करण्याच्या अनुषंगाने शासनास पाठविण्यात येणारे प्रस्ताव तयार करण्यासाठी खालीलप्रमाणे अधिनियम/नियम सुधारणा स्थायी समिती गठीत करण्यात येत आहे.

१.	सहकार आयुक्त व निबंधक सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे	अध्यक्ष
२.	साखर आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, पुणे	सदस्य
३.	पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे	सदस्य
४.	अपर आयुक्त व विशेष निबंधक सहकारी संस्था, पुणे	सदस्य
५.	सचिव, राज्य सहकारी निवडणूक प्राधिकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे	सदस्य
६.	सहकार विभागात सध्या कार्यरत असलेले / यापूर्वी काम केलेले विभागीय सहनिबंधक (यांपैकी एक)	सदस्य
७.	सहकार विभागातील सेवानिवृत्त तज्ञ अधिकारी/ सहकारातील कायदा तज्ञ (यांपैकी एक)	सदस्य
८.	अपर निबंधक सहकारी संस्था (प्रशासन)	सदस्य सचिव

०२. उपरोक्त क्रमांक ६ येथील सदस्यांची नियुक्ती करण्यासंदर्भात नमूद करण्यात येते की, उपरोक्त समितीमध्ये सहकार विभागातील विभागीय सहनिबंधक या पदावर यापूर्वी काम केलेला / सध्या कार्यरत असलेला, यांपैकी एक अधिकारी समितीचा सदस्य म्हणून सहकार आयुक्त व निबंधक सहकारी संस्था (समिती अध्यक्ष) यांचे मार्फत नियुक्त करण्यात येईल.

०३. सहकार विभागातील सेवानिवृत्त तज्ञ अधिकारी / सहकारातील कायदा तज्ञ यांपैकी एकाची निवड, समितीवर सदस्य म्हणून सहकार आयुक्त व निबंधक सहकारी संस्था (समिती अध्यक्ष) यांचे मार्फत करण्यात येईल. तथापि, त्यांना कोणत्याही प्रकारचे मानधन देय असणार नाही.

०४. महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६०, नियम १९६१ व महाराष्ट्र सहकारी संस्था (समितीची निवडणूक) नियम २०१४ मध्ये सुधारणा करण्याच्या अनुषंगाने लोकप्रतिनिधी तसेच नागरिकांकडून शासनास विविध सुचना प्राप्त होतात. सदर सुचना उक्त समितीस योग्य त्या कार्यवाहीसाठी पाठविण्यात आल्यानंतर प्राप्त झालेल्या सुचना तसेच, परस्पर सहकार आयुक्त कार्यालयात प्राप्त झालेल्या सुचना व मा.सर्वोच्च / मा. उच्च न्यायालयाने कायद्याच्या तरतूदीच्या अनुषंगाने दिलेले न्यायनिर्णय विचारात घेवून अधिनियम/ नियमात आवश्यक त्या सुधारणा करण्यासंदर्भात निर्णय समितीने शिफारस करावी. तसेच, ज्या कलमात / नियमात सुधारणा करण्याचा निर्णय घेतला असेल त्याबाबतचे मराठी व इंग्रजी प्रारूप कारण मिमांसेसह शासनास सादर करण्यात यावे.

०५. समितीने प्राप्त सुचनांच्या संदर्भात दर तीन ते चार महिन्यांतून एकदा बैठकीचे आयोजन करण्यात यावे. परंतु, अत्यंत तातडीची परिस्थिती उद्भवल्यास अथवा गरज असेल अशा तातडीच्या प्रसंगी समिती अध्यक्ष त्यांच्या अधिकारात बैठक आयोजित करतील.

०६. सदस्य सचिव प्रत्येक बैठकीचे इतिवृत्त प्रस्तावासह शासनास पाठविण्याची कार्यवाही करतील.

०७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०२२०६१०१८२७०६४४०२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अनिल ज. चौधरी)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. सहकार आयुक्त व निबंधक सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे. (सहकार आयुक्त व निबंधक सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी सदर शासन निर्णय समितीतील सदस्य/ सदस्य सचिव यांच्या निदर्शनास आणावा.)
२. साखर आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
३. पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
४. सचिव, राज्य सहकारी निवडणूक प्राधिकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
५. अपर आयुक्त व विशेष निबंधक सहकारी संस्था, पुणे.
६. अपर निबंधक सहकारी संस्था (प्रशासन)

प्रत,

१. मा. अपर मुख्य सचिव (सहकार व पणन), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग, विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे स्वीय सहाय्यक.
२. निवडनस्ती कार्यासन १३-स.